

HUKUKİ AÇIDAN AÇIKLAMALARA DAYANAK ULUSLARARASI HUKUK NORMLARI

- **Dünya Sağlık Örgütü Üreme Sağlığı Strateji Raporları:**

Dünyada her yıl ortalama 45 milyon kürtajın yapıldığını ve bunların 19 milyonunun güvenli olmayan ortam ve koşullarda gerçekleştiğini göstermektedir.

DSÖ, güvenli koşullarda yapılmayan kürtajlardan yılda 68 bin kadının öldüğünü açıklamaktadır.

Kürtajdan kaynaklanan rapor edilmemiş ölümlerin varlığı da hesaba katıldığında bu kadınların sayılarının çok daha fazla olduğu sonucuna varılabilir.

- **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi:**

Madde 3:... herkesin yaşama hakkı ile kişi özgürlüğü ve güvenliğine .. hakkı vardır.

- **Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW):**

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi Madde 5.

Her iki cinsten birinin aşağılığı veya üstünlüğü fikrine veya kalıplaşmış rollerine dayalı

önyargıların, geleneksel uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel davranış kalıplarının değiştirilmesi.

(CEDAW) a göre;

Kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın, yaşamın her alanında insan haklarının tanınmasını; kullanılmasını; yararlanılmasını engelleyen, ortadan kaldıran - cinsiyete dayalı her türlü ayırım, dışlama veya sınırlama bu Sözleşme hükümleri açısından "kadınlara karşı ayrımcılık" olarak kabul edilir.

"Taraflar devletler, kadınların, doğurganlıklarının kontrolüyle ilgili uygun hizmetlerin olmaması nedeniyle onların yasadışı kürtaj gibi güvenli olmayan tıbbi uygulamalar arayışına girmek zorunda kalmalarına engel olmalıdır."

Kısaca, CEDAW'a göre kürtajı bir suç olarak gösteren yasalar olmamalıdır.

- **Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı**
- **Dünya Kadın Konferansları Sonuç Belgeleri ve Pekin Eylem Platformu**
- **Avrupa Konseyi Parlamenterler Mec. kararı**
- **Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Raporları**

- **BM 3. Dünya Kadın Konferansı Kadının Gelişmesi İçin Nairobi İleriye Yönelik Stratejileri, 1985:**

Md. 156- Kadının kendi doğurganlık kabiliyetini kontrolü, diğer haklarını da kullanması açısından en önemli unsurdur.

Dünya Nüfus Eylem Planında kabul edilip, Uluslararası Nüfus Konferansında (1984) yeniden onaylandığı üzere, tüm eşler ve bireyler bilinçli olarak ve özgürce, istedikleri sayıda ve istedikleri zaman çocuk sahibi olmaya karar vermek hakkına sahiptir.

157- Nüfus politikası ne olursa olsun hükümetlerin, aile planlaması hizmetlerinden yararlanmayı teşvik etmesi ve bu hizmetlerin başarılı olması amacıyla kadın kuruluşlarının da bunların yürütülmesine katılımını sağlayıcı tedbirler alması gerekir.

- **Pekin Deklarasyonu Dördüncü Dünya Kadın Konferansı 4-15 Eylül 1995:**

Madde 17- Kadın sağlığının her açıdan olduğu gibi, özellikle doğurganlığa ilişkin haklarının açıkça tanınması ve onaylanması kadınların güçlendirilmesinin temelidir.

- **Pekin+5 BM Genel Kurul Özel Oturumu 5 – 9 Haziran 2000 BM Bin Yıl Hedefleri (Millennium Goals)**

KADIN VE SAĞLIK Bölümünde :

.... kürtajın sağlıklı ve ulaşılabilir olmasını yasaklayan yasal düzenlemelerin ayıklanması, kadının ihtiyaçlarına cevap verecek bir sağlık sisteminin oluşturulması, ...sağlıklı şartlarda kürtaj için gerekli önlemlerin alınması hususu vurgulanmıştır.

- **Dünya Sağlık Örgütü (WHO) raporlarına göre:**

Kürtajın yasal olmaması, kadınların güvenli ve sağlıklı olmayan kürtaj yollarına başvurmalarına neden olacağından kadın sağlığı konusunda bir tehdit oluşturmaktadır.

- **Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi:**

18 Mart 2008 tarihli "Access to safe and legal abortion in Europe" kararında,

- kürtajın nüfus planlama unsuru olarak kullanılmaması gerektiği belirtilerek, makul hamilelik süreleri içinde kürtajın yasaklanmaması gerektiğinin altını çiziliyor.

- Kürtaja yasak getirilmesinin kürtaj sayısını azaltıcı değil yasadışı kürtajı artırıcı etki yarattığını vurgulayan AKPM'ye göre, kürtajı yasaklamak kadının güvenli kürtaja erişimini engelliyor.

- Kürtaj hakkı; kadınların kendi bedenleri ve doğurganlıkları üzerinde söz sahibi olmasının ayrılmaz bir parçasıdır.

- **CEDAW Komitesine Sunulmak Üzere Hazırlanan Altıncı Periyodik Türkiye Raporu**

CEDAW 12. maddesine ilişkin açıklama:

Türkiye'de, doğurganlık hızları yıllara göre belirgin olarak azalmıştır.

1978'de 4.3 olan Toplam Doğurganlık Hızı (TDH), 1988'de 3.0, 1998'de 2.6 ve 2003 araştırma sonucuna göre 2.4'ye düşmüş, halen 1.4'dür.

Bu azalma, yürütülen aile planlaması hizmetlerinin başarılı olduğunu göstermektedir.

- **Avrupa Konseyi Ayrımcılık Yasağı ve Eşitlik Komitesi:4 June 2012 Turkey: setbacks on women's rights are not acceptable**

Türkiye'de Kadın haklarındaki gerileme kabul Edilemez Açıklamada "kürtajı yasaklamak daha az kürtajla sonlanmaz sadece gizli yapılan kürtajlara yol açar ve bu nedenle kadın sağlığı için tehlikelidir, özellikle kadınların fiziksel - vücut bütünlüğüne saygı duyulması ve kendi bedenini kontrol etme özgürlüğüne sahip olma hakkını etkili kullanması açısından, kürtaj yaptırma veya yaptırmama ile ilgili son karar kadınlara ait olmalıdır."

- **Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Kahire, 1994**

Nüfus politikalarının temelinde, bireylerin yaşam kalitesini yükseltme hedefinin yer alması gerektiği,

Cinsiyetlerarası eşitliğin ve hakkaniyetin artırılması, kadınların güçlendirilmesi, kadınlara yönelik şiddetin yokedilmesi Kadınların kendi doğurganlıklarını kontrol edebilmelerinin sağlanmasının nüfus ve kalkınmaya ilişkin programların temel taşları olduğu vurgulanmıştır.

Türkiye, uluslar arası sözleşmeleri onaylamıştır. Sözleşmeleri ve Kararları uygulama taahhüdünde bulunmuştur. Türkiye'de kürtaj yasal bir haktır.

- **Dünya ve Avrupa Değerler Araştırmaları 2011 Sonuçları**

Türkiye'nin ilk kez 1990 yılında katıldığı Dünya Değerler Araştırmaları 2011 sonuçlarına göre;

Dindarlık yükseldikçe, kürtajı yasaklama eğilimi artıyor, Eğitim yükseldikçe kürtajı yasal hak olarak tanıma eğilimi artıyor,Gelir düzeyi yükseldikçe kürtajı yasal hak olarak tanıma eğilimi artıyor, Türkiye'de kürtaj karşıtı tutumun yükselmeye devam ettiği görülüyor.

- **İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi, 4 Nisan 1997, Oviedo**

Taraf Devletlere,

- Tüm insanların haysiyetini ve kimliğini koruma - Biyoloji ve tıbbın uygulamalarında, ayırım yapmadan herkese, kişi bütünlüğüne, diğer hak ve temel hürriyetlerine saygı gösterme görevi vermiştir.

- "İnsanın menfaatleri ve refahı bilim veya toplumun saf menfaatlerinin üstünde tutulacaktır"

- Sözleşmenin 5. Maddesi: aydınlatılmış onam

- "Sağlık alanında herhangi bir müdahalenin, ilgili kişinin bu müdahaleye özgürce ve bilgilendirilmiş olarak muvafakat vermesinden sonra yapılabilir; bu kişiye, müdahalenin amacı ve niteliği ile sonuçları ve tehlikeleri hakkında önceden uygun bilgilerin verilmesi gerekir"

3 Aralık 2003 tarihinde resmi gazetede yayınlanan "insan hakları ve biyoetik sözleşmesinin" 2. Maddesine göre (İnsanın Üstünlüğü: İnsanın menfaatleri ve refahı, bilim veya toplumun saf

menfaatlerinin üstünde tutulacaktır) kadınlar toplum menfaatine istemediği gebelikleri doğurmaya zorlanamaz (18).

Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesine ilişkin olarak İnsan Hakları Komitesinin yaptığı 2000 tarihli ve 28 no.lu genel yorumda "Sözleşmeye taraf devletler kadınlara istenmeyen hamilelikleri engellemede yardımcı olacak tedbirlerle ilgili bilgi vermeli ve kadınların hayatlarını tehlike altına sokacak gizli çocuk aldırma eylemlerine ihtiyaç duyulmamasını sağlamalıdır." denilmektedir. TEKRAR OLABİLİR

İLGİLİ İÇ HUKUK NORMLARI

- Türk Medeni Kanunu 28/1: "kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar".
- NÜFUS PLANLAMASI HAKKINDA KANUN (1983)

Gebeliğin Sona Erdirilmesi

Madde 5-Gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar annenin sağlığı açısından tıbbi sakınca olmadığı takdirde istek üzerine rahim tahliye edilir.

Gebelik süresi, on haftadan fazla ise rahim ancak gebelik, annenin hayatını tehdit ettiği veya edeceği veya doğacak çocuk ile onu takip edecek nesiller için ağır maluliyete neden olacağı hallerde doğum ve kadın hastalıkları uzmanı ve ilgili daldan bir uzmanın objektif bulgulara dayanan gerekçeli raporları ile tahliye edilir.

- Rahim Tahliyesi Ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi Ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük m. 13/f. II: Evli kimseye sterilizasyon ameliyatının uygulanması, eşinden, ayrıca izin belgesi alınmasına bağlıdır.

Rahim Tahliyesi Ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi Ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük m. 13/f. I:

On haftayı geçmeyen gebeliklerde yapılacak rahim tahliyesinde, gebe kadın, Reşitse kendisinden, Küçükse kendisinin rızası alınmakla birlikte velisinden, Vesayet altında bulunup da reşit ya da mümeyyiz değilse, kendisinden ve vasisinden (Bu halde ayrıca sulh hakiminden de izin alınması gerekir), evliyse eşinden, Örneği Tüzük'e ekli izin belgesinin alınması gerekir.

- **Türk Medeni Kanunu m. 195:**

Evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte hakimin müdahalesini isteyebilirler.

Hakim, eşleri yükümlülükleri konusunda uyarır; onları uzlaştırmaya çalışır ve eşlerin ortak rızası ile uzman kişilerin yardımını isteyebilir.

Hakim, gerektiği takdirde eşlerden birinin istemi üzerine kanunda öngörülen önlemleri alır.

Kürtaj için izni alınması gereken koca, kürtajı istemeyen karısına rağmen kürtajı sağlayabilmeli midir?

NPHK'da 23/01/2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'un 401. maddesi ile yapılan değişiklik sonucu eşin rızası olmadığı hallerde gerçekleştirilen rahim tahliyesi işlemlerine uygulanan adli para cezası yaptırımını kaldırılmıştır. Buna rağmen NPHK'da eşin rızasının gerekliliği halen varlığını sürdürmektedir. Burada TCK'ya tamamen ters bir düzenleme ile karşı karşıya olunduğu söylenebilir. Zira TCK'da çocuk düşürtme suçu "vücut dokunulmazlığına karşı suçlar" başlığı altında düzenlenen md.99 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre suçun oluşmaması bir rızanın varlığına bağlanmışsa bunun pek tabii ki vücut dokunulmazlığı ihlal edilen kişiye ait bir rıza olması gerekir. TCK'da buradan hareketle evli olsun ya da olmasın yalnızca annenin rızasını yeterli görmektedir.

TCK Çocuk düşürtme

MADDE 99 -(6) Kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde, süresi yirmi haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olmak koşuluyla, gebeliği sona erdirene ceza verilmez. Ancak, bunun için gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sona erdirilmesi gerekir.

RAHİM TAHLİYESİ VE STERİLİZASYON HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİ VE DENETLENMESİNE İLİŞKİN TÜZÜK

Resmi Gazete Tarih: 18.12.1983; Sayı: 18255

Madde 5 - Gebelik süresi on haftayı geçen kadınlarda, rahim tahliyesi yapılamaz.

Bu durumdaki kadınlarda, ancak Tüzük'e ekli (2) sayılı listede sayılan hastalıklardan birinin bulunması halinde ve kadın hastalıkları ve doğum uzmanı tarafından rahim tahliyesi yapılabilir. Hastalığın, kadın hastalıkları ve doğum uzmanıyla bu hastalığın ilişkin olduğu uzmanlık dalından bir hekimin birlikte hazırlayacakları, kesin klinik ve laboratuvar bulgulara dayanan, gerekçeli raporlarla saptanması zorunludur.

Rahim tahliyesini yapan hekim, bu raporu, ameliyenin sonucuyla birlikte en geç bir hafta içinde, illerde sağlık ve sosyal yardım müdürlüklerine, ilçelerde hükümet tabipliklerine göndermek zorundadır. Bu raporlar il sağlık ve sosyal yardım müdürlüğünde toplanır.